Nr. 15. Podgórze 10 sierpnia 1903 r. Rok III.

PRZEWODNIK DLA CEGLARZY

wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca,

(dalszy ciąg „Przeglądu ceramicznego").

Przedpłata roczna:
10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

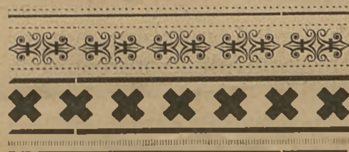
Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**
Wydawcy: Wład Poturalski i inż. Karol Rolle.
Adres Administracyi i Redakcyi:
Podgórze, św. Floryana 5.

Treść pisma.

Wiadomości z zakresu wyrobu
cegieł, drenów, dachówek, wyrobów ogniotrwałych, i kamionkowych,
kafli, porcelany
i wszelkich przedmiotów
z gliny, cementu, wapna, gipsu, betonu, szkła, cegieł piaskowych, sztucznych mas i t. p.

Cegielnie w Galicyi.

(Ciąg dalszy patrz n-ra 12, 13 i 14).

50. Dołpotów pow. Kałusz

79. Rozwadowski Franciszek

Parowa cegielnia założona w roku 1895 wyrabiala przez pierwsze dwa lata wyłącznie rurki drenowe i to głównie dla pokrycia zapotrzebowania przy drenowaniu pól w Dołpotowie. Gdy po dwuletniej praktyce glina okazała się szczególnie dobrą, powiększono fabrykę i zaczęto wyrabiać dachówkę prasowaną i cegłę okładzinową. Wobec odległości 8 km. od stacyi kolejowej nie liczy cegielnia na większy zbyt po za obrębem powiatu, lecz wzięła sobie za zadanie pokrywać głównie zapotrzebowanie bliższej i dalszej okolicy. Okoliczni włościanie powoli zaczynają pojmować korzyść krycia dachów dachówką i wśród nich wyrabia sobie cegielnia pole zbytu.

Urządzenie techniczne składa się: lokomobila o sile 12 koni p., mięszacz do gliny (z fabryki Tatzla), prasa rewolwerowa do wytłaczania dachówek (z fabryki Waniecka), prasa ręczna używana tylko do wyrobu gąsiorów. Dalej kierat konny do mięszania gliny i sączkarnia ręczna do wyciskania rur drenowych o większych kalibrach, 4 piece zastosowane do komina wypalają dachówki, 1 piec zwykły, przeznaczony do wypalania drenów. Materyał ustawia się na szlosach. Suszarń jest dwie i 3 szopy na cegły, przechowywania suchego materyału itp. Na razie produkcya wynosi około:

200.000 sztuk dachówek i tyleż rur drenowych,
100.000 cegieł ręcznych lub maszynowych.

Fabryka zatrudnia 30 robotników i jest w ruchu tylko w lecie.

51. Drohobycz

80. Kornhaber Salomon i Leon, i Heinberg Joachim, (jawna spółka handlowa)

Cegielnia z piecem kręgowym.

81. Miasto
Dzierżawca: Sussmann Benjamin
Cegielnia.

52. Dukla
82. Kunzler Kelman
Cegielnia.

53. Dydnia
83. Podhorodecki A.
Cegielnia.

54. Folwark koło Złoczowa
84. Pundyk Chanina.
Cegielnia.

55. Gliniany
85. Gmina chrześcijańska
Cegielnia.
86. Harbuz Stefan.
Cegielnia.
87. Potulicki hr. Franciszek
Cegielnia.

56. Glinna pow. Lisko
88. Kocyłowski Piotr
Cegielnia.

57. Głowaczowa pow. Pilzno
89. Rey hr. Mikołaj
Cegielnia.

58. Gołogóry
90. Friedmann Jozua
Cegielnia.
91. Lipa Jozua
Cegielnia.

59. Górka Narodowa pod Krakowem
92. Kirsch Samuel
Cegielnia z piecem kręgowym; wyrób ręczny i maszynowy.

60. Gorlice
93. Miłkowski Edmund
Cegielnia z piecem kręgowym; wyrób ręczny.

61. Gródek
94. Oberhard Mojżesz
Cegielnia.
95. Tieger Mojżesz
Cegielnia.

62. Grybów
96. Kinak Ludwik; od 1903 r. dzierżawca?
Cegielnia z piecem kręgowym najnowszego (?) systemu.
97. Nalepa Mateusz
Cegielnia.

63. Grzegórzki pod Krakowem
98. Bank hipoteczny we Lwowie dawniej Schiff Izaak.
Cegielnia z piecem kręgowym wyrób ręczny. (C. d. n.)

Badanie materyałów budowlanych.

O dobroci każdego materyału budowlanego decyduje zbiór pewnych jego własności, które należy poznać przed zastosowaniem materyału na większą skalę, ażeby zapewnić ekonomię, trwałość i użyteczność budowy. Tylko w bardzo nielicznych przypadkach wystarcza prymitywny sposób badania bez przyrządów, używany n. p. w odniesieniu do cegły przez budowniczych starej daty. Jest bowiem rzeczą pewną, iż taka powierzchowna ocena nie dostarcza żadnych wyników ilościowych i nie może dać pojęcia o wielu ważnych własnościach, jak n. p. wytrzymałości na wpływy atmosferyczne, zdolności przewodzenia ciepła itd. Ścisłe dane można uzyskać tylko zapomocą naukowych metod, środków i przyrządów stosowanych najkorzystniej przez wykształconych specyalistów w umyślnie na ten cel urządzonych zakładach. Największą ich liczbę posiadają Niemcy, którzy od dawna pojęli wielką doniosłość umiejętnego i jednolitego badania materyałów dla techniki i przemysłu.

* * *

Królewskie zakłady badawcze w Charlottenburgu ogłosiły pod koniec roku zeszłego w czasopiśmie „Baumaterialenkunde“ (Stuttgart 1902 Nr. 24, 25/26, 1903, nra 1/2, 3/4, 5/6) sprawozdanie za rok 1901. Przytaczamy tu pewne daty interesujące a świadczące o znacznym rozroście tego zakładu o światowej sławie.

W r. 1901 personal zakładu składał się z 95 osób, a w tem dyrektor i 52 sił technicznych.

a) Oddział dla badania metali zbadał 386 materyałów, przyczem wykonał prawie 5000 doświadczeń, a z tego 376 dla władz i stron niemieckich, 10 dla władz i stron obcych (1 dla Austryi).

b) Oddział dla badania materyałów budowlanych załatwił 626 zleceń przyczem wykonał 32580 badań a z tego 119 dla władz a 528 dla osób prywatnych (w tem 21 z po za granic Niemiec a aż (!) 7 dla austryackich).

Z tych badań niektóre przeprowadzone były celem kontroli dostarczonych do budowy materyałów i inne dla oznaczenia właściwości materyałów nowych, dotychczas w handlu nie występujących.

Z cyfry wyżej podanych badań przypada:
20 391 na materyały wiążące,
18 189 na kamienie i inne materyały.

Ze 626 zleceń wypada najwięcej bo 235 na cement, 104 na cegły, 67 kamieni sztucznych (z tych najwięcej na cegły piaskowo wapienne), 29 dachówek (głównie z cementu) 34 na konstrukcye stropowe (19 systemów) i t. p. — Nadto wykonano 9 prób ogniowych z rozmaitymi materyałami.

Interesującem jest sprawozdanie odnoszące się do kamieni piaskowych. Powtarzamy je w tłomaczeniu:

„Badanie kamieni piaskowowapiennych czynione było — podobnie jak w roku zeszłym, na szerszą skalę, co odpowiada coraz szerszemu zastosowaniu tego materyału. Jedno badanie bardzo szczegółowe — wykonane dla pewnej fabryki — okazało, że kamienie te o ile są dobrze wykonane, okazują nadzwyczajne własności i są wzupełności wytrzymałe na zamarzanie. Specyalne doświadczenia miały wykazać, o ile wytrzymałość tych cegieł wzrasta w miarę leżenia w wilgotnym piasku albo w wodzie. Okazało się w obu wypadkach, że do 6 miesięcy wytrzymałość stale wzrasta.

Powtórzenie tych doświadczeń z materyałami z innych fabryk leży w interesie fabrykacyi cegieł piaskowych. Powtórzone próby ogniowe wykazały, że piaskowce te zachowują się w ogniu podobnie jak klinkiery.“

Instytut omawiany czynił nadto badania celem przygotowania materyalu do zmiany norm dla badania cementu portlandzkiego oraz dalsze prace nad piaskiem normalnym i nad zachowaniem się zapraw hydraulicznych w obec wody morskiej. Wreszcie rozpoczęte zostały prace nad badaniem gipsu.

W wydawnictwach zakładu pomieszczono cały szereg prac z zakresu materyałów budowlanych.

c) Oddział dla badania papieru na 961 zamówień (935 niemieckich — 26 zagranicznych w tem 11 (!) z Austryi) wykonał 1596 doświadczeń przeważnie na rozmaitych rodzajach papieru.

d) Oddział dla badania smarów na 373 zamówień (359 niemieckich, 14 pozakrajowych w tem 6 z Austryi) wykonał 559 prób.

Dyrektor zakładu (prof. Martens) oraz naczelnicy oddziałów (prof. Gary oddziału dla materyałów budowlanych) brali bardzo czynny udział w kongresach i zjazdach oraz w pracach różnorodnych komisyj technicznych, z nazwiskami ich też spotykamy się w protokołach wszelkich ciał technicznych obradujących w roku 1901.

Dla Zakładów badawczych w r. 1901 rozpoczęto budować nowe pomieszczenie w Gross-Lichterfelde, na co pierwszą ratę 400.000 mk. rząd w r. 1901 wyasygnował.

Wreszcie oddział drugi chemiczno-techniczny w roku 1901 wykonał 749 analiz a z tego analiz

piasku, gliny, łupku, cegieł 11
wapienia, wapna, cementu, zapraw . 22

R.

Przemysł budowlany w Warszawie 1903 r.

Ważną gałęzią przemysłu Warszawy jest przemysł budowlany. Przed pięcioma laty, dzięki nieustannemu wzrostowi ludności i taniemu kredytowi, gorączka budowlana w połączeniu z ażiotażem placami, przyjęła niepokojące rozmiary, które ostatecznie doprowadziły do groźnego przesilenia budowlanego, w następstwie którego cena domów znacznie spadła — kilkadziesiąt nieruchomości, wystawionych na sprzedaż przymusową, pozostało w rękach wierzycieli hipotecznych. Położyło to oczywiście tamę spekulacyi budowlanej, kapitały zaś unierochomione w tych operacyach powoli się likwidowały, a ruch budowlany ograniczył się do najskromniejszych granic. Od roku rdzenna na tem polu zaszła poprawa; ślady kryzysu niemal znikły.

Wykaz sprzedaży przymusowych, w terminie lipcowym odbytych, obejmuje kilka zaledwie nieruchomości miejskich, niemniej T-wo kredytowe, które w ostatnich kilku latach sprzedawało rocznie po piędziesiąt kilka nieruchomości, tym razem subhastowało zaledwie połowę, co jest niezbitym dowodem powrotu do normalnych stosunków. Ceny domów znowu idą w górę, a sprzedaże z wolnej ręki idą daleko raźniej. Ruch budowlany rozwija się stale choć nie przesadnie; kredyt schodzi na plan drugi, a decyduje własny kapitał przedsiębiorcy. Zapewne nie starczy to wszystko dla wszystkich fabryk cementu, nadmiernie powiększonych, ani dla innych przemysłów, z budownictwem związanych, wszelako i dla nich najgorsze czasy minęły.

Gaz. los. 29.

Rozmaitości.

Jakie są najczęściej używane sposoby wyrobu cegły piaskowo-wapiennej? Na pytanie to odpowiada zestawienie ułożone przez niem. związek fabrykantów cegły piaskowej, a odnoszące się do stosunków niemieckich.

Zestawienie to dzieli sposoby odnośne na kilka grup, i tak:

Dział A.

Stwardnianie cegieł odbywa się w kotłach zapomocą pary o wysokiem ciśnieniu 8 atmosfer i więcej, czas stwardniania wynosi 8 do 12 godzin.

Grupa I. Wapno samo lub z małym dodatkiem piasku dokładnie się gasi, następnie mięsza się z piaskem i zaraz się formuje z tej masy cegły.

Sposobu tego używa w Niemczech 41 fabryk.

Grupa II. a. Wapno palone miele się na młynie kulowym, mięsza się z wilgotnym piaskiem, leży następnie dla wygaszenia się w odpowiednim zbiorniku (Silos); poczem masa się mięsza i idzie na prasy.

Sposóbu tego używa 18 fabryk.

Grupa II. b. Wapno palone miele się na młynie kulowym, mięsza się z wilgotnym piaskiem w maszynie zaopatrzonej płaszczem, a po wygaszeniu zupełnem wapna masa idzie wprost na prasy.

Używają tego sposobu 2 fabryki.

Grupa II. c. Wapno palone w kawałkach miesza się z piaskiem, po wygaszeniu niezgaszone kawałki się odrzuca lub miele się masę na gniotowniku i sprasowuje.

Do tej grupy należą 3 fabryki.

Dział B.

Stwardnianie cegieł odbywa się w komorach murowanych w parze o niskiem ciśnieniu.

Wapno pal. miele się na kołogniocie, mięsza się z wilgotnym piaskiem, leży dla zupełnego wygaszenia niekiedy dzień w zbiorniku, mięsza się na maszynie mięszającej a następnie prasuje. Stwardnianie trwa 70 do 80 godzin.

Na ten sposób pracuje 6 fabryk, z tych 4 obecnie ruch zastanowiio.

Do łączenia żelaza z kamieniem, względnie murem najlepiej używać albo czysty portlandzki cement zarobiony wodą, albo jeszcze lepiej cement zmieszany z opiłkami żelaznymi i zarobiony wodą czystą lub z dodatkiem salmiaku. Ostatnia ta mieszanina daje spoiwo twarde nierozpuszczalne i dające się stosować tak w suchem jak i we wilgoci.

W suchem można dobrze użyć mieszaninę gipsu i opiłek żelaznych zarobioną wodą ze salmiakiem.

Łączeniu siarką niszczy bardzo szybko tak żelazo jak i kamień i to tem szybciej, jeźli jest ono wystawione na wpływ wilgoci.

B. R.

Kronika.

Wspomnienie pozgonne. W dniu 23 lipca b. r. zmarł w Charlottenburgu koło Berlina Paweł March, przez ostatnich lat 22 przewodniczący największego związku ceramicznego w Niemczech, znanego p. u. „Deutscher Verein für Ton- Zement- und Kalkindustrie“. Zmarły był synem właściciela małej fabryczki ceramicznej w Charlottenburgu pod Berlinem, którą objąwszy po zgonie ojca znacznie rozwinął, obierając za specyalność terakotę budowlaną. Jego też można nazwać twórcą tego przemysłu w Niemczech, — on też razem z Augustynem obecnym dyrektorem laubańskiej szkoły, stworzył niejako około lat sześćdziesiątych XIX. wieku przemysł wyrobu licówek, dziś tak w Niemczech kwitnący.

Przed paru laty zdał synowi zarząd fabryki, a po zamianie jej na tow. akc. zasiadł w radzie nadzorczej nowego towarzystwa.

Zmarły liczył lat 73, był powszechnie szanowany i lubiany.

Wielkie budowle w Krakowie. Na dzień 7 września b. r. wojskowy oddział budowlany rozpisał licytacyę ofertową na olbrzymie budowle, a to: koszar artyleryi wraz z budynkiem na kancelarye i stajniami, budynku dla sądu i aresztu garnizonowego oraz magazynu augmentacyjnego wraz z przynależytościami.

Roboty te oznaczone są w przybliżeniu na kwotę 1,555,000 kor. Dawno już Kraków takich budowli nie widział, — i wykonywanie ich znacznie wpłynie na ożywienie przemysłu budowlanego.

Pobożne życzenia fabrykantów dachówek górnego Śląska. Ponieważ w ostatnich latach przemysł dachówczarski na górnym Śląsku przechodzi ciężkie przesilenie z powodu nadmiernej produkcyi, przeto fabrykanci odnośni żądają, by rząd się postarał o zniżenie cła na dachówki przy dowozie ich do Królestwa pol. Niech się daremnie Niemiaszki nie trudzą, bo Królestwo ma już swój przemysł dachówczarski i nie potrzebuje pruskich wyrobów.

Fabryka cementu „**Opoczno**“. Wobec niepomyślnych rezultatów eksploatacyjnych, postanowili właściciele zlikwidować to przedsiębiorstwo. gl.

Cegielnia rzymska, nie tegoczesnego Rzymu, ale z czasów tego starożytnego państwa rzymskiego, znalezioną została w miejscowości Mogolero koło Czapljiny w Bośnii.

Odgrzebano piec polny i resztki cegieł różnorakiego rodzaju, a nadto rozpoznano plac, na którym cegły wyrabiano.

Fabrykanoi cegieł piaskowych w Niemczech zobowiązali się wobec Ministerstwa robót publ. nie wyrabiać innych cegieł, jak tylko wytrzymujące ciśnienie conajmniej 140 kg. na cm.[2] Poddali się w tym kierunku nieustającej kontroli badawczego instytutu w Charlottenburgu.

Tow. akc. zakładów chemicznych i huty szklanej **„Kijewski, Scholtze i S-ka“ w Warszawie** wykazało w r. 1902 (5-ym operacyjnym) dochodu czystego 48,919 rb. Dochód podzielono częściowo na pokrycie niedoboru z r. 1901, na kapitał amortyzacyjny i na powiększenie kapitału zapasowego, wobec czego dywidendy nie wyznaczono. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 1,000.000 rb. *Chp.*

„Wołyń“ tow. akc. fabryki cementu portlandzkiego. Nadzwyczajne ogólne zebranie akcyonaryuszów odbyło się 22 lipca r. b. o g. 5 wieczorem w Warszawie — mazowiecka 5.

Fabryka ta przyniosła w r. 1902 dochodu czystego 1,648 rb. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 800,000 rb. *Chp.*

Bochnia. Fabrykę wyrobów cementowych zakłada tu Izrael Schneider.

Fabryka ceramiczna **„Dziewulski i Lange“** w Opocznie i Słowiańsku (guber. Charkowska) w 1902 r., t. j. w 4-tym swym roku operacyjnym, zyskała dochodu 91,026 rb.; na dywidendę obliczono 39,060 rb., czyli 6% od kapitału akcyjnego 400,000 rb. i od wkładów na akcye II. seryi 272,950 rb. Kapitału zapasowego towarz. posiada 10,149 rb., amortyzacyjnego 75,121 rb. *Chp.*

Produkcya cementu w St. Zjedn. wynosiła w 1899 r. w 36 cementowniach ogółem 527 mil. kg. wartości 15,7 mil. rb. W roku następnym ilość fabryk zwiększyła się do 50 a produkcya do 763 mil. kg., o wartości 18 mil. rb. W 1901 r. jeszcze bardziej wytwórczość wzrosła, dosięgła bowiem olbrzymiej cyfry 1144 mil. kg., wartości 24,4 mil. rb. mimo, że ilość fabryk wzrosła zaledwie do 56. Wobec zwiększonej produkcyi cementu portlandzkiego w 1901 r. dowóz tego produktu do St. Zjedn. zmniejszył się znacznie. Z 214 mil. kg. w 1901 r. spadł do 83 mil kg. w r. 1901. *Chp.*

Wystawa starowiedeńskiej porcelany odbędzie się w czasie od 15 września po koniec października b. r. w Opawie urządzona przez muzeum sztuki i przemysłu im. Ces. Franciszka Józefa. Wystawa ma dać pogląd na rozwój fabrykacyi porcelany fabryki wiedeńskiej, istniejącej od 1718 po 1864 rok. Dyrektor muzeum dr. E. W. Braun opracowuje katalog, któren ma przynieść również wiele rzczegółów nieznanych z dziejów tej fabryki. Wiele zbiorów publicznych i prywatnych obeszle tę wystawę.

Tow. akc. fabryki parowej dachówek **„Pustelnik“** pod Warszawą.

Towarzystwo osiągnęło w r. z. trzecim eksploatacyjnym, czystego zysku po odpisaniu rb. 12,042 na amortyzacyę ruchomości i nieruchomości, rb. 1490 do kapitału zapasowego, rb. 650 na gratyfikacyę dla pracowników i rb. 1,214 na 4% podatek procentowy — rub. 28,002,48 wobec rub. 24,141,25 w r. 1901. Na dywidendę przeznaczono rub. 28,000, t. j. w stosunku 4% w obec 3,4% za r. 1901.

W bilansie wykazane są po stronie czynnej:

nieruchomości w sumie . . .	rb.	194,000
ruchomości	„	404,360
gotowizna w kasie i banku . .	„	13,909
dłużnicy	„	37,763
papiery procentowe	„	5.855
w kasie oszczędności	„	482
zapasy	„	137,416
wydatki na rachunek r b. . .	„	8,129

Po stronie biernej:

kapitał zakładowy	rb.	700.000
amortyzacyjny	„	20,930
zapasowy	„	4,738
akceptyw Banku Handl. w Warsz.	„	30,000

Tow. akc. fabryki szkła w Ząbkowicach w roku z. 6-ym eksploatacyjnym, osiągnęło zysku rb. 81,095,75, a po dołączeniu wpływu rb. 3,162,61 z odpisanych na stratę długów i rb. 2,328,67 — reszty zysków z r. 1901 zyski wynosiły rb. 86,587, które rozdzielone zostały w sposób następujący: odpisano

na amortyzacyą budowli, maszyn i inwentarza	rb.	35,855
na podatek państwowy . . .	„	3,612
do funduszu zapasowego . .	„	2,420
do kapitału emerytalnego .	„	869
na dywidendę . . . . t. j. w stosunku 8%,	„	40,000
a resztującą sumę . . . . . . przeniesiono na rachunek strat i zysków r.b.	„	1,737

W bilansie figurują po stronie czynnej:

nieruchomości	rb.	133,457
ruchomości	„	291,823
wyroby i materyały surowe .	„	41,266
gotowizna w kasie i papiery		

procentowe	rb.	1,481
portfel weksli	„	160,177
dłużnicy różni	„	151,560
zaliczenia	„	1,503
kapitał ubezpieczeń	„	2,719
Po stronie biernej:		
kapitał akcyjny	rb.	500,000
„ amortyzacyjny . . .	„	160,224
fundusz zapasowy	„	14,453
„ emerytalny	„	7,003
wierzyciele	„	7,030
długi wątpliwe	„	7,930
płaca zarobkowa. niewypłacona	„	1,460

Gaz. los.

Tow. akc. fabryki cementu żużlowego **„Neptun“.**

Towarzystwo w ciągu pierwszych 6 miesięcy swej działalności, mianowicie od 6 lipca do 31 grudnia 1902 r., poniosło straty rb. 42,767,72, a razem ze stratą w r. 1901 rb. 51,406,27. W bilansie figurują po stronie czynnej:

budowle, piec do wypalania wapna, drogi żel. dojazdowe i niwelacya placu	rb.	116,073
maszyny	„	47,485
inwentarz	„	7,308
materyały i produkty . . .	„	31,578
weksle	„	300
dłużnicy	„	6,882
ubezpieczenie za r. 1903 . .	„	1,681
Po stronie biernej:		
kapitał zakładowy	rb.	604,571
„ zapasowy	„	— 000
wierzyciele	„	102,250

Pośrednictwo pracy.

(Cena ogłoszeń w tym dziale wynosi 1 gr. za słowo zwykłym drukiem a 2 gr. tłustym).

Młody fachowiec

w wieku 23 lat, od sześciu lat czynny w fabryce cegieł i dachówek przy ruchu i budowie, obznajomiony dokładnie z robotami kancelaryjnemi, absolwent szkoły kieramicznej — **poszukuje zajęcia** jako

— zastępca kierownika —

w większej fabryce dachówek lub cegieł w kraju lub za granicą.

Oferty pod A. R. do Administracyi „Przewodnika“.

Palacz dachówki uzdolniony

poszukuje zaraz posady

Wiadomość: dla S. O. w Redakcyi.

Uczeń szkoły kieramicznej w Podgórzu

poszukuje posady praktykanta

w fabryce dachówek w Galicyi.

Przyjmie skromne warunki.

Wiadomość pod J. Ł. w Redakcyi.

Ukończony uczeń Kursów kieramicznych w Podgórzu, zarazem czeladnik ślusarski posiadający praktykę w fabryce dachówek i wapienniku **poszukuje posady** jako pomocnik majstra w fabryce dachówek lub cegieł na bardzo przystępnych warunkach. Wiadomość w Redakcyi.

11—3—8

WPISY

na naukę na Kursach dla przemysłu kieramicznego w Podgórzu

rozpoczęły się z dniem 1 września br.

Zadaniem kursów jest kształcenie dozorców, werkmistrzów i samodzielnych przemysłowców dla fabryk cegieł, dachówek i wszelkich innych wyrobów kieramicznych nadto cementu, wapna, gipsu i t. p.

Zgłaszać się należy ustnie lub pisemnie do Dyrekcyi Kursów.

Do zgłoszenia się należy dołączyć wszelkie świadectwa.

Nauka bezpłatna.

Czas trwania nauki: przez lat dwa po sześć miesięcy zimowych; przez miesiące letnie praktyka w fabrykach.

Liczba uczniów na każdym roku ograniczona do dwudziestu.

Warunki przyjęcia: Dostateczne przygotowanie teoretyczne (ukończona szkoła ludowa) i praktyczne. — Najniższy wiek ucznia lat 18.

Dyrekcya.

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle. Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.